Lietas Nr.C29234018
Lietas arhīva Nr.CA-1510-19/4
ECLI:LV:RAT:2019:0701.C29234018.9.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2019.gada 1.jūlijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Juris Freimanis,
tiesnese Ilze Ramane
tiesnese Dzintra Zvaigznekalna-Žagare
ar tiesas sēžu sekretāri Lieni Alksni
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. D/ prasībā pret /pers. E/ par uzturlīdzekļu piedziņu sakarā ar /pers. D/ iesniegto apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019.gada 24.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2017.gada 15.decembrī ar precizējumiem 2018.gada 12.janvārī /pers. D/ (turpmāk – prasītāja) cēlusi prasību Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā pret /pers. E/ (turpmāk – atbildētājs) par uzturlīdzekļu piedziņu.

Pamatojoties uz Civillikuma 177. un 179.pantu, prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus 220,00 EUR mēnesī no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas līdz 2022.gada 30.jūnijam un izdevumus par rakstveida pierādījumu iegūšanu. Prasītāja lūgusi noteikt sprieduma nekavējošu izpildi.

[2] 2018.gada 20.aprīlī Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā saņemti atbildētāja paskaidrojumi, kuros norādīts, ka atbildētājs prasību neatzīst.

[3] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas 2019.gada 24.janvāra spriedumu prasība apmierināta daļēji.

Pirmās instances tiesa nosprieda piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai uzturlīdzekļus 114,00 EUR mēnesī, sākot no prasības iesniegšanas dienas – 2017.gada 15.decembra – līdz 2022.gada 30.jūnijam, nosakot, ka piedzīto uzturlīdzekļu apmērā ieskaitāmi atbildētāja pēc prasības iesniegšanas dienas samaksātie uzturlīdzekļi;

noraidīta prasība par uzturlīdzekļu piedziņu 106,00 EUR mēnesī;

piedzīti no atbildētāja par labu prasītājai ar lietas vešanu saistītie izdevumi 10,00 EUR, no atbildētāja par labu valstij piedzīta valsts nodeva 205,20 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7,82 EUR.

[3.1] Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka prasītāja dzimusi 1999.gada 10.septembrī, prasības pieteikuma iesniegšanas dienā prasītājai ir 18 gadu. Atbildētājs ir prasītājas tēvs.

[3.2] Tiesību normā ietvertais kritērijs „līdz bērns pats spēj sevi apgādāt" ir ģenerālklauzula, kuras saturs nosakāms, piemērojot Civillikuma 1.panta noteikumus, ka tiesības izmantojamas un pienākumi pildāmi labā ticībā, gan tiesību normās doto darba nespējīgas personas definīciju, kas ietverta likuma „Par valsts pensijām" 19.panta ceturtajā daļā: par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kuri mācās vidējās vai augstākās mācību iestādēs dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem.

Minētais nozīmē, ka bērns, kurš mācās vidējās vai augstākās mācību iestādes dienas nodaļā un nav vecāks par 24 gadiem, uzskatāms par nespējīgu sevi apgādāt, līdz ar to iestājas vecāku pienākums viņu uzturēt.

No lietas materiāliem pievienotajiem rakstveida pierādījumiem konstatējams, ka uz prasības pieteikuma iesniegšanas dienu prasītāja mācījās Rīgas 92.vidusskolas 12.b klasē. Savukārt ar Baltijas Starptautiskās akadēmijas 2018.gada 15.augusta izziņu Nr.1.015495 pierādīts, ka prasītāja 2018./2019.mācību gadā uzsākusi studijas šajā mācību iestādē dienas nodaļā un prognozējamais studiju ilgums ir līdz 2022.gada jūlijam.

Ievērojot minēto, tiesa secinājusi, ka, mācoties pēc pilngadības sasniegšanas vidējā mācību iestādē un turpinot mācības augstākajā mācību iestādē dienas nodaļā, prasītāja nav spējīga sevi apgādāt.

[3.3] Atbilstoši 2013.gada 15.janvāra Ministru kabineta noteikumiem Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" minimālais uzturlīdzekļu apmērs noteikts bērniem līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai.

Lai gan pienākums uzturēt bērnu vecākam var tikt uzlikts arī pēc bērna 18 gadu vecuma sasniegšanas, uzturlīdzekļu minimālais apmērs nav limitēts, un tā noteikšanas vienīgais kritērijs atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai ir vecāka spējas un viņa mantas stāvoklis.

Uzturlīdzekļu apmērs nosakāms samērā ar vecāka mantas stāvokli un spējām, ņemot vērā prasītājas vajadzības.

Laika posmā no 2017.gada 1.janvāra līdz prasītājas pilngadībai 2017.gada 10.septembrim atbildētājam jāveic uzturlīdzekļu maksājumi prasītājai 114,00 EUR apmērā saskaņā ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2017.gada 26.janvāra spriedumu.

[3.4] Vērtējot kritēriju attiecībā uz atbildētāja materiālajām iespējām sniegt prasītājai uzturu, tiesa konstatējusi, ka atbildētājs strādā /firma/viņa darba alga: 572,32 EUR mēnesī.

Atbildētājam ir divi mazgadīgi bērni, kas dzimuši 2007.gada 27.aprīlī un 2015.gada 20.jūnijā. Atbildētāja tēvs ir pensionārs, kura vecuma pensija 2018.gada martā – 294,32 EUR.

Atbildētāja īpašumā ir divi nekustamie īpašumi: dzīvokļa īpašumi /adrese/ un /adrese 2/. Atbildētājam nepieder transportlīdzekļi.

[3.5] Prasītāja norādījusi, ka viņas šā brīža ikmēneša izdevumu apmērs ir 773,19 EUR, kuriem pārtikai tiek tērēti 180,00 EUR, apģērbam un apaviem – 125,00 EUR, mājokļa kredīta maksājumu daļa – 110,46 EUR, komunālo maksājumu daļa – 36,68 EUR, kabeļtelevīzija – 5,32 EUR, elektrība – 14,08 EUR, mobilajam tālrunim un internetam – 15,90 EUR, kancelejas precēm un grāmatām – 20,00 EUR, ārsta pakalpojumiem – 50,00

EUR, medikamentiem un vitamīniem – 15,00 EUR, higiēnas un saimniecības precēm – 25,00 EUR, izklaides pasākumiem – 15,00 EUR, frizētavas pakalpojumiem – 25,00 EUR, gultas veļai un dvieļiem – 15,00 EUR, mācība maksai – 70,83 EUR, sabiedriskā transporta izdevumiem – 50,00 EUR.

[3.5.1] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 96.panta pirmo daļu un judikatūru, tiesa atzinusi, ka pilngadīga bērna uzturā, kuru nepieciešams nodrošināt vecākam, iekļaujami un atzīstami par samērīgiem izdevumi par pārtiku 180,00 EUR, apģērbu un apaviem 30,00 EUR, mājokli 56,08 EUR (komunālie maksājumi, elektrība un televīzija), mobilo tālruni un internetu 15,90 EUR, kancelejas precēm un grāmatām 20,00 EUR, medicīnas pakalpojumiem, zālēm un vitamīniem 15,00 EUR, higiēnas un saimniecības precēm 25,00 EUR.

[3.5.2] Pilngadīga bērna uzturā nav iekļaujamas citas pilngadīgas personas, konkrētajā gadījumā – prasītājas mātes, kuras nekustamajā īpašumā prasītāja dzīvo, kredītsaistības. Ikmēneša uztura izdevumos iekļaujami tikai tie izdevumi, kas saistīti ar dzīvokļa lietošanu – saņemto komunālo pakalpojumu daļa, maksa par patērēto elektroenerģiju u.c.

[3.5.3] Prasītājas ikmēneša uzturā nav iekļaujami ārsta izdevumi 50,00 EUR apmērā. Lietā nav iesniegti pierādījumi, kas apstiprinātu, ka prasītājai diagnosticētās saslimšanas dēļ nepieciešams apmeklēt medicīnas iestādes regulāri un izdevumi par to ir tādi, kādi norādīti aprēķinā. Bērns, kas ir vecāks par 18 gadiem, nesaņem bezmaksas valsts medicīnisko aprūpi, tiesas ieskatā uztura apmērs pozīcijai par zālēm un vitamīniem 15,00 EUR mēnesī atzīstams par pietiekamu, lai segtu arī pacienta iemaksas un līdzmaksājumus saslimšanas gadījumos.

[3.5.4] Pilngadīgā bērna uzturā, ko nepieciešams nodrošināt vecākam, nav iekļaujami izdevumi par izklaides pasākumiem un frizētavu. Nenoliedzami šādi izdevumi pastāv, bet ikvienai pilngadīgai, studējošai personai ir iespējams no studijām brīvajā laikā atrast iespēju nopelnīt šo izdevumu segšanai nepieciešamos līdzekļus.

[3.5.5] Tiesa atzinusi par nesamērīgu ikdienas uztura izdevumos iekļauto pozīciju par gultas veļu un dvieļiem 15,00 EUR, kas gadā veido 180,00 EUR.

[3.5.6] Tiesa atzinusi par nepamatotu pilngadīga bērna ikmēneša uzturā iekļaut izdevumus par augstskolas mācību maksu. Tiesa atzinusi, ka pilngadīgai personai, kas vēlas iegūt augstāko izglītību par maksu, ir plašas iespējas saņemt studiju kredītu, tā sedzot nepieciešamos izdevumus par mācībām šobrīd un atmaksājot kredītsaistības pēc izglītības iegūšanas.

[3.5.7] Tiesa atzinusi par nepamatotu uztura izdevumos iekļauto pozīciju par sabiedrisko transportu 50,00 EUR apmērā, jo saskaņā ar Rīgas domes 2010.gada 24.augusta saistošo noteikumu Nr.89 „Par braukšanas maksas atvieglojumiem Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta maršruta tīklā" 2.13.apakšpunktu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā reģistrēto augstāko izglītības iestāžu studējošie saņem braukšanas maksas atvieglojumus. Minēto pozīciju tiesa atzinusi par nepierādītu.

[3.6] Samērojot atbildētāja spējas un mantas stāvokli uzturēt prasītāju un prasītājas ikdienas uzturam nepieciešamo, tiesa secinājusi, ka atbildētājam nosakāmais prasītājai maksājamais uzturlīdzekļu apmērs ir 114,00 EUR mēnesī.

[3.7] Tiesa atzinusi par nepamatotu prasītājas argumentu, ka, tā kā atbildētāja nepilngadīgās meitas nav reģistrētas kā apgādībā esošās personas atbildētājam, tad atzīstams par nepamatotu atbildētāja arguments par šo bērnu uzturēšanu. Pamatojoties uz likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13.panta pirmās daļas 1.punkta „a" un „b" apakšpunktu, Civillikuma 177.pantu, tiesa norādījusi, ka piedzenot uzturlīdzekļus prasītājas norādītajā apmērā, prasītāja tiktu nostādīt labākā stāvoklī, salīdzinot ar pārējiem bērniem. Turklāt, atšķirībā no prasītājas, nepilngadīgie atbildētāja bērni sava vecuma dēļ nav spējīgi nopelnīt naudas līdzekļus uzturam nepieciešamo izdevumu daļējai segšanai.

Atbildētājam ir tēvs 75 gadu vecumā, kurš saņem vecuma pensiju 294,32 EUR. Atbildētāja pārstāve pirmās instances tiesas sēdē paskaidrojusi, ka atbildētājs tēvam palīdzību sniedz pēc nepieciešamības.

Pamatojoties uz Civillikuma 188.panta pirmo daļu, tiesa norādījusi, ka atbildētāja pienākums ir uzturēt ne vien savus bērnus, bet arī savu tēvu. Minētais apstāklis jāievēro, nosakot uzturlīdzekļu apmēru no atbildētāja par labu prasītājai.

[3.8] Prasītājas ieskatā par būtisku atzīstams apstāklis, ka atbildētājam pieder divi nekustamie īpašumi, kas ietekmē atbildētāja spēju sniegt prasītājai uzturu tās norādītajā apmērā.

Pirmās instances tiesas sēdē nodibināts, ka dzīvokļa īpašumā Nr./adrese/ dzīvo atbildētāja tēvs un dzīvokļa īpašumā Nr./adrese 2/, Jelgavā nostiprināts apgrūtinājums – dzīvokļa tiesība līdz mūža galam iepriekšējai īpašniecei /pers. I/.

Tiesa secinājusi, ka, lai arī atbildētājam pieder divi nekustamie īpašumi, tomēr lietā nav konstatēts, ka tie nestu augļus, kas ļautu izdarīt secinājumu par atbildētāja papildu ienākumiem.

[3.9] Ievērojot Civilprocesa likuma 96.panta pirmo daļu, tiesa atzinusi par vispārzināmu faktu, ka paša atbildētāja uzturam nepieciešami līdzekļi.

[3.10] Līdz pilngadības sasniegšanai atbildētājs prasītājas uzturam maksāja uzturlīdzekļus 114,00 EUR mēnesī. Lai arī šī summa noteikta ar Ministru kabineta noteikumiem kā minimālā uzturlīdzekļu summa, kuru katram vecākam pienākums nodrošināt savam nepilngadīgajam bērnam, tiesa atzinusi, ka pilngadīgas studentes vajadzības nav būtiski mazākas kā nepilngadība bērna vajadzības.

Līdz ar to tiesa atzinusi par samērīgu ar atbildētāja mantas stāvokli un spējām, salīdzinot ar prasītājas vajadzībām, noteikt no atbildētāja par labu prasītājai piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru – 114,00 EUR mēnesī, pārējā daļā prasību noraidot kā nepamatotu.

[3.11] Uzturlīdzekļi maksājumi no prasības pieteikuma iesniegšanas brīža tiesā līdz 2022.gada 30.jūnijam. Piedzenamo uzturlīdzekļu apmērā ieskaitāmi atbildētāja pēc prasības pieteikuma iesniegšanas brīža prasītājai samaksātie uzturlīdzekļi.

[3.12] Attiecībā par prasītājas lūgumu noteikt nekavējošu sprieduma izpildi, tiesa, atsaucoties uz judikatūru, norādījusi, ka Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punkts neuzliek tiesai pienākumu noteikt nekavējošu sprieduma izpildi uzturdošanas strīdos, bet šādas tiesības piešķir. Tiesai jākonstatē īpaši apstākļi, kas attiecas uz prasītāju un kuru dēļ nepieciešama un pieļaujama sprieduma nekavējoša izpilde.

Tā kā prasības pieteikumā nav norādīts uz apstākļiem, kuru dēļ būtu nepieciešama un pieļaujama nekavējoša sprieduma izpilde, tiesai nav iespējams tādu noteikt, tāpēc minētais lūgums noraidīts.

[4] Prasītāja iesniegusi apelācijas sūdzību par minēto spriedumu, pārsūdzot to daļā, ar kuru noraidīta prasītājas prasība par uzturlīdzekļu piedziņu 106,00 EUR apmērā.

[4.1] Apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka pirmās instances tiesa nepamatoti secinājusi, ka pieļaujams no atbildētāja piedzīt uzturlīdzekļus, kas mazāki par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

[4.2] Atbildētājs paskaidrojumos norādījis, ka viņa darba algu bruto veido 660,00 EUR, savukārt lietā esošās atbildētāja bankas konta izdrukas liecina, ka 2018.gadā ik mēnesi atbildētājs no darba devēja saņēmis vairākas naudas summas. Apstākli, ka atbildētājam pastāv citi ienākumi, apliecina fakts, ka atbildētājs savā kontā iemaksājis skaidru naudu, piemēram, 2018.gada 22.aprīlī 100,00 EUR apmērā.

[4.3] Divi nepilngadīgie bērni nav reģistrēti kā atbildētāja apgādājamās personas, līdz ar to iedzīvotāju ienākuma nodokļa atlaides un valsts pabalstu ģimenei par šiem bērniem saņem bērnu māte.

[4.4] No atbildētāja konta izdrukām neizriet, ka viņš veicis kādu maksājumu atbildētāja tēvam, tomēr atbildētājs veicis pārskaitījumus svešām personām. Tāpat apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā nav saprotams, kāpēc tiesa nodibinājusi, ka dzīvokļa īpašumā Nr./adrese/ dzīvo atbildētāja tēvs. No publiski pieejamās informācijas izriet, ka šajā adresē līdz 2017.gada 24.martam reģistrēts atbildētājam piederoša /uznemums/

Atbildētājām pastāv iespējas minēto nekustamo īpašumu iznomāt vai izīrēt.

[4.5] Atbildētāja bankas konta izdrukas liecina, ka tas veicis maksājumus par degvielu, kā arī apmaksā stāvvietas. Minētais liecina, ka atbildētāja ģimenē ir vismaz viens transportlīdzeklis, kuru atbildētājs lieto.

[4.6] Lietas materiālos neatrodas neviens pierādījums tam, ka atbildētāja materiālais stāvoklis kopš 2015.gada būtu pasliktinājies, arī 2015.gadā viņš uzturēja trīs bērnus un viņa pienākums bija attiecībā arī pret tēvu.

[4.7] Pirmās instances tiesa atzinusi par samērīgiem izdevumus pilngadīga bērna uzturam mēnesī 341,98 EUR, šajos izdevumos neiekļaujot ne mācību maksu, kura esot jāmaksā no studiju kredīta, ne izdevumus par ārstiem, sabiedrisko transportu, izklaidēm un frizētavas pakalpojumiem, gultas veļu un dvieļiem. Tāpat nav attiecināmi izdevumi maksājumiem par prasītājas vienīgo dzīvesvietu, jo tie atzīstami par kredīta maksājumiem, par kuriem saistību uzņēmusies prasītājas māte.

[4.8] Par vispārzināmu atzīstams fakts, ka pilngadīgai personai apģērbam un apaviem gadā nepieciešamā summa nevar būt tikai 360,00 EUR, savukārt zālēm, vitamīniem un pacienta iemaksām un līdzmaksājumiem saslimšanas gadījumā – 180,00 EUR.

[4.9] Ņemot vērā minēto, apelācijas sūdzības iesniedzēja lūdz piedzīt no atbildētāja papildu uzturlīdzekļus 106,00 EUR sākot no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas līdz 2022.gada 30.jūnijam.

[5] Uz tiesas sēdi apelācijas sūdzības iesniedzējas /pers. D/ pilnvarotā pārstāve /pers. K/ nav ieradusies. Par tiesas sēdes laiku un vietu paziņots likumā noteiktajā kārtībā. 2019.gada 28.maijā Rīgas apgabaltiesā saņemts pārstāves iesniegums ar lūgumu atzīt viņas neierašanos uz tiesas sēdi par attaisnojošu un izskatīt lietu pēc būtības apelācijas sūdzībā norādītajā apjomā.

Tiesas sēdē atbildētāja /pers. E/ pilnvarotā pārstāve /pers. L/ apelācijas sūdzību neatzina, uzskatīja pirmās instances tiesas spriedumu par pamatotu. Pārstāve norādīja, ka atbildētāja materiālais stāvoklis kopš prasības pieteikuma iesniegšanas nav mainījies, savukārt no apelācijas sūdzības izriet, ka prasītāja samazinājusi piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, lūdzot piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus 106,00 EUR apmērā.

Nekonstatējot Civilprocesa likuma 209.pantā vai 210.pantā norādītos pamatus lietas izskatīšanas atlikšanai, Civillietu tiesas kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu uzskata par iespējamu izskatīt civillietu bez apelācijas sūdzības iesniedzējas pārstāves piedalīšanās tiesas sēdē.

Motīvu daļa

[6] Noklausījusies atbildētāja pārstāves paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudījusi lietas materiālus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība apmierināma daļēji.

[7] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[7.1] Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru no atbildētāja par labu prasītājai piedzīti uzturlīdzekļi 114,00 EUR ik mēnesi sākot no prasības iesniegšanas dienas – 2017.gada 15.decembra – līdz 2022.gada 30.jūnijam, nav pārsūdzēts un stājies likumīgā spēkā.

[7.2] Prasītāja iesniegusi apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīta uzturlīdzekļi piedziņa no atbildētāja papildu 106,00 EUR apmērā, ievērojot, ka prasības pieteikumā izteikts lūgums par kopējo uzturlīdzekļu piedziņu 220,00 EUR. Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu atbildētāja pārstāves apelācijas instances tiesas sēdē izteikto iebildumu, ka prasītāja samazinājusi piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru.

Apelācijas instances tiesa izskata prasību daļā par uzturlīdzekļu piedziņu papildu 106,00 EUR apmērā no atbildētāja par labu prasītājai, izvērtējot prasītājas kopējā lūgtā uzturlīdzekļu apmēra 220,00 EUR pamatotību.

[8] Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa nosaka, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums attiecībā par prasītājai nepieciešamo izdevumu apmēru ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma argumentācijai.

[9] Civillikuma 179.panta pirmā daļa noteic, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt.

Uzturlīdzekļu apmēra noteikšanā nozīme ir kritērijiem, kas saistīti ar bērna tiesībām uz pilnvērtīgiem dzīves apstākļiem un vecāku mantiskajam stāvoklim. Ja bērns, sasniedzot pilngadību, turpina mācīties, bet studijas nav savienojamas ar darbu, vecāku pienākums ir nodrošināt bērnu ar uzturlīdzekļiem līdz brīdim, kamēr bērns pats sevi var apgādāt. Uztura došanas pienākums ietver ne vien bērna nodrošināšanu ar ēdienu, apģērbu, mājokli un veselības aprūpi, bet arī vecāku pienākumu izglītot un audzināt bērnu (Civillikuma 177.panta trešā daļa).

Atbilstoši Civillikuma 179.pantam atbildētājam kā tēvam pastāv pienākums uzturēt meitu, ko viņš neapstrīd, bet strīds lietā pastāv par uzturlīdzekļu apmēru.

Jēdziens bērna uzturēšana saistīts ar Civillikuma 177.panta ceturtajā daļā paredzētajiem kritērijiem, kas ņemami vērā, nosakot uzturlīdzekļu apmēru. Nosakot uzturlīdzekļu apmēru, tiesai ir jāizvērtē bērna vajadzības, abu vecāku mantas stāvoklis un spēja bērna uzturam nepieciešamo summu maksāt, kā arī jāsadala nepieciešamā uzturlīdzekļu summa proporcionāli katra vecāka mantiskajam stāvoklim un ieguldījumam bērna uzturēšanā *(sk. Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr. SKC-1068, 2012.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr. SKC-1024, 2012.gada 25.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-139, Civillietu departamenta 2014.gada 28.februāra spriedumu lietā Nr. SKC-1403)*. Nosakot uzturlīdzekļu apmēru pilngadīgam bērnam, tas nosakāms, samērojot bērna vajadzības un abu vecāku mantas stāvokli *(sk. Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 21.marta spriedumu civillietā Nr. SKC-390/2012)*.

Uzturlīdzekļi piedzenami no prasības celšanas līdz laikam, kamēr prasītājs mācīsies augstākās izglītības iestādē pilna laika klātienē, bet ne ilgāk kā līdz viņa 24 gadu vecumam. Nosakot uzturlīdzekļu maksāšanas beigu termiņu, ievērojot Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, tiesa ņem vērā judikatūrā sniegto Civillikuma 179.panta interpretējumu, ka bērns, kurš mācās vidējās vai augstākās mācību iestādes nodaļā un nav vecāks par 24 gadiem, ir uzskatāms par nespējīgu sevi apgādāt, līdz ar to vecākam ir pienākums uzturēt bērnu. (..) Ja līdztekus studijām kādā no iepriekš norādītajām mācību iestādēm bērns strādā un gūst ienākumus vai pārtrauc studijas, tad vecāks, kuram piespriests uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums, mainoties apstākļiem, ir tiesīgs celt tiesā prasību par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu jeb atbrīvošanu no šā pienākuma *(sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 7.janvāra spriedumu lietā Nr. SKC- 1478/2015)*.

[9.1] Civillietu tiesas kolēģija atzīst par pamatotām pirmās instances tiesas norādītās pozīcijas par prasītājas ikmēneša izdevumiem, par kurām nav iebildumu arī apelācijas sūdzībā: izdevumi par pārtiku 180,00 EUR, par apģērbu un apaviem 30,00 EUR, mājokli 56,08 EUR (komunālie maksājumi, elektrība un televīzija), kancelejas precēm un grāmatām 20,00 EUR, medicīnas pakalpojumiem, zālēm un vitamīniem 15,00 EUR, higiēnas un saimniecības precēm 25,00 EUR.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka minētajos izdevumos nav iekļauta studiju maksa, ne sabiedriskais transports, ārsti, izklaides un frizētavas pakalpojumi, ne sabiedriskais transports, gultas veļa un dvieļi, kā arī kredīta maksājums par vienīgo

dzīvesvietu.

Atbilstoši Civillikuma 179.pantam uzturlīdzekļu apmēra noteikšanā nozīme ir arī kritērijam par vecāku mantisko stāvokli. Apelācijas instances tiesa no lietā iesniegtajiem pierādījumiem nekonstatē, ka atbildētāja mantiskais stāvoklis ļautu nodrošināt ar tādu uzturlīdzekļu apmēru, kas segtu visus prasītājas norādītos izdevumus. Pirmās instances tiesa pamatoti norādījusi uz nepieciešamajiem izdevumiem, kurus atbildētājam pastāv pienākums nodrošināt.

[9.2] Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2017.gada 26.janvāra spriedumu piedzīti no atbildētāja par labu /pers. P/ (prasītājas mātei) uzturlīdzekļi 114,00 EUR, bet ne mazāk kā 30% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas līdz bērna pilngadībai.

[9.3] Ievērojot, ka lietas izskatīšanā konstatēts, ka atbildētāja materiālais stāvoklis nav mainījies, Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā izskatāmajā lietā uzturlīdzekļi pielīdzināmi ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2017.gada 26.janvāra spriedumu noteiktajam apmērā – 30% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas, kas šobrīd lietas izskatīšanā apelācijas instances tiesā veido 129,00 EUR. Lai gan minētais apmērs nav noteikts likumā, kā to norādījusi pirmās instances tiesa, apelācijas instances ieskatā tāds apmērs lietas izskatīšanas brīdī atzīstams par minimālo arī attiecībā uz pilngadīgu bērnu, kurš mācās augstskolā pilna laika studijās un kuru atbildētājam pastāv pienākums sniegt.

[9.4] Civillietu tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka apstāklis, ka atbildētājs iemaksājis savā bankas kontā naudas līdzekļus, liecina par viņa papildu ienākumiem. Apelācijas sūdzībā norādītais piemērs – 100,00 EUR iemaksa kontā 2018.gada 22.aprīlī – nav atzīstama par būtiskiem papildu ienākumiem, turklāt konta izdruka neapliecina, ka šādas iemaksas bijušas regulāri. Minētais attiecas arī uz atbildētāja konta izdruku maksājumiem degvielas uzpildes stacijās, kuras apliecina to, ka atbildētājs iegādājies degvielu vai izmantojis mašīnu ģimenes vajadzībām, bet tas nesniedz apstiprinājumu, ka atbildētāja īpašumā būtu transportlīdzeklis, kas ļautu izdarīt secinājumu par viņa spējām sniegt lielākus uzturlīdzekļu maksājumus.

Tāpat apstāklis, ka Valsts ieņēmumu dienesta reģistrā atbildētāja nepilngadīgie bērni nav uzrādīti kā apgādājamās personas, neapliecina, ka atbildētājs nesniedz bērniem uzturu un par tiem nerūpējas.

Savukārt attiecībā par atbildētāja iespējām iznomāt vai izīrēt dzīvokļa īpašumu Nr./adrese/ apelācijas instances tiesa pievienojas pirmās instances tiesas secinājumiem, ka no lietas materiāliem neizriet, ka atbildētājs no dzīvokļu īpašumiem gūst ienākumus. Savukārt tiesai nav pamats izdarīt secinājumus par iespējamām darbībām nākotnē, kuras varētu ietekmēt atbildētāja ienākumu apmēru.

[10] Civillietu tiesas kolēģija secina, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja pamatoti norādījusi par uzturlīdzekļu apmēru, kas pielīdzināts minimālās algas apmēram, tomēr pārējie apelācijas sūdzībā norādītie argumenti apstiprinājumu apelācijas instancē nav guvuši. Ņemot vērā minēto, prasība apmierināma daļēji, piedzenot no atbildētāja par labu prasītājai uzturlīdzekļus 129,00 EUR sākot no prasības iesniegšanas dienas – 2017.gada 15.decembra – līdz 2022.gada 30.jūnijam. Tiesa norāda, ka piedzīto uzturlīdzekļu apmērā ieskaitāmi atbildētāja pēc prasības iesniegšanas dienas samaksātie uzturlīdzekļi.

[11] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu, prasības apmierināšanas gadījumā tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Ievērojot, ka prasītāja saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas par prasības celšanu tiesā, valsts nodeva piedzenama no atbildētāja par labu valstij.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punkta noteikumiem, prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājumu kopsumma par vienu gadu.

Ņemot vērā minēto tiesa atzīst, ka no atbildētāja par labu valstij piedzenama valsts nodeva, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta „a" apakšpunktam veido 232,20 EUR *(15% no 1 548,00 EUR (129,00 EUR x 12 mēneši))*.

Ar lietas materiālos esošo 2019.gada 25.februāra maksājumu Nr.2528 *(lietas 2.sējuma 33.lapa)* apstiprinās, ka atbildētājs jau veicis valsts nodevas maksājumu 205,20 EUR apmērā, ievērojot minēto no atbildētāja par labu valstij piedzenama valsts nodeva 27,00 EUR.

[11.1] Izskatot lietu pirmās instances tiesā, radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7,82 EUR apmērā, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta pirmajai daļai 39.panta pirmās daļas 5.punktam piedzenami no atbildētāja par labu valstij.

Ar lietas materiālos esošo 2019.gada 25.februāra maksājumu Nr.2529 *(lietas 2.sējuma 32.lapa)* apstiprinās, ka atbildētājs minētos ar lietas vešanu saistītos izdevumus par labu valstij samaksājis.

[11.2] Prasītāja pirmās instances tiesā lūgusi atlīdzināt ar lietas vešanu saistītos izdevumus par pierādījumu iegūšanu lietā par zemesgrāmatas nodalījuma elektronisko atlasi 10,00 EUR apmērā

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 3.punktu ar lietas vešanu saistītie izdevumi sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu ir atlīdzināmi to faktiskajā apmērā. Panta otrā daļa noteic, ka ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji.

Ievērojot minēto, Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā norādītajai argumentācijai par minēto ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzināšanu no atbildētāja par labu prasītajai.

[12] Ņemot vērā, ka apelācijas sūdzībā nav izteikti iebildumi par sprieduma nekavējošu izpildi, apelācijas instances tiesas ieskatā arī, izskatot lietu apelācijas kartībā, nav pamats lietā noteikt sprieduma nekavējošu izpildi.

[13] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu atbildētājam nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei – 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

[14] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pareizu un vispusīgi novērtējusi pierādījumus lietā un pamatoti prasību apmierinājusi daļēji, tomēr, ievērojot šobrīd esošo minimālās algas apmēru, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka spriedums grozāms, nosakot no atbildētāja piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, kas atbilst 30% no valstī noteiktās minimālās algas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz minēto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 430., 432., 433., 434. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. D/ prasību pret /pers. E/ par uzturlīdzekļu piedziņu apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. D/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus 129 EUR *(viens simts divdesmit deviņi euro)* ik mēnesi.

Noraidīt /pers. D/ prasību par uzturlīdzekļu piedziņu 91,00 EUR mēnesī.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. D/, personas kods /personas kods/, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 10,00 EUR *(desmit euro)*, samaksu veicot uz /pers. D/ „Swedbank" AS kontu /konta nr./

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu 27,00 EUR *(divdesmit septiņi euro)*. Valsts nodevas samaksa veicama Valsts kases kontā Nr.LV55TREL1060190911200. Samaksu apliecinošs dokuments sprieduma labprātīgai izpildei noteiktajā termiņā iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Atsaukt izpildes izpildu rakstu, kas izdots pēc Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019.gada 24.janvāra sprieduma lietā Nr.C29234018.

Noteikt /pers. E/termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu – 10 *(desmit)* dienas no sprieduma spēkā stāšanās brīža.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Civillietu departamentā 30 *(trīsdesmit)* dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis (personiskais paraksts) J.Freimanis
Tiesnese (personiskais paraksts) I.Ramane
Tiesnese (personiskais paraksts) Dz.Zvaigznekalna-Žagare